

Programa d'habilitats 5. Bioètica. Valoració crítica (3109G01012/2016)

Dades generals

Curs acadèmic : 2016

Descripció : El mòdul consta de dues parts: la Bioètica i la medicina legal i forense. Dins la bioètica es comença per els fonaments i la metodologia de la presa de decisions, es descriu el marc legal principal i es revisen les situacions clíniques en les que es generen qüestions o conflictes ètics i legals. També inclou tot el referent a la deontologia mèdica i els diferents comitès que funcionen al sistema sanitari relacionats amb la bioètica. En relació a la Medicina Legal i Forense es revisen els aspectes legals de la mort, de la responsabilitat mèdica, els documents legals i aspectes generals de criminologia i genètica forense. La Bioètica es treballarà a partir de tres casos d'ABP, tres seminaris i un taller de role-playing. La Medicina Legal i Forense es treballarà en format de seminaris. Estan programades pràctiques voluntàries de Medicina Legal i Forense a l'Institut de Medicina Legal de Girona

Crèdits ECTS : 7

Grups

Grup A

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : JOAN MARIA BRUNET VIDAL , MARIA DOLORES CAPELLA HEREU , JOSEP RAMIS PUJOL

Idioma de les classes : Català (80%), Castellà (10%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		1	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		1	
Aprenentatge basat en problemes		2	

Grup B

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : HUGO CLAUDIO BRICEÑO GARCIA , JOAN MARIA BRUNET VIDAL , JOSEP RAMIS PUJOL , ROSA ROCA CASADEMONT

Idioma de les classes : Català (80%), Castellà (10%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		2	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		3	
Aprenentatge basat en problemes		4	

Grup C

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : [JOAN MARIA BRUNET VIDAL](#) , [MARIA DEL CARMEN DE CASTRO VILA](#) , [RAMON FARRES COLL](#) , [ANNA QUINTANAS FEIXAS](#) , [JOSEP RAMIS PUJOL](#)

Idioma de les classes : Català (80%), Castellà (10%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		3	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		5	
Aprenentatge basat en problemes		6	

Grup D

Durada : Semestral, 2n semestre

Professorat : [JOAQUIM BOSCH BARRERA](#) , [JOAN MARIA BRUNET VIDAL](#) , [ANNA QUINTANAS FEIXAS](#) , [JOSEP RAMIS PUJOL](#)

Idioma de les classes : Català (80%), Castellà (10%), Anglès (10%)

Horaris :

Activitat	Horari	Grup de classe	Aula
Teoria		1	
Pràctiques d'aula		4	
Pràctiques clíniques		1	
Aprenentatge basat en problemes		7	
Aprenentatge basat en problemes		8	

Competències

- Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica, que incloguin els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient.
- Comprendre la importància d'aquests principis per al benefici del pacient, de la societat i la professió, fent especial atenció al secret professional.
- Saber aplicar el principi de justícia social a la pràctica professional i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.
- Desenvolupar la pràctica professional respectant l'autonomia del pacient, les seves creences i la seva cultura.
- Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional, fent especial atenció a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per a la qualitat.
- Obtindre i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant.
- Realitzar un examen físic i una valoració mental.
- Adquirir experiència clínica adequada en institucions hospitalàries, centres de salut o altres institucions sanitàries, sota supervisió, així com coneixements bàsics de gestió clínica centrada en el pacient i utilització adequada de proves, medicaments i demés recursos del sistema sanitari.
- Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent dels problemes que afecten el malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- Redactar històries clíniques i altres registres mèdics de manera comprensible per a tercers.
- Comunicar-se de manera efectiva i clara, tant oralment com per escrit, amb els pacients, els familiars, els mitjans de comunicació i altres professionals.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaci per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, mitjans de comunicació i altres professionals.
- Reconèixer els determinants de salut en la població, tant els genètics com els depenent del sexe i estil de vida, demogràfics, ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals.
- Assumir el propi paper en les accions de prevenció i protecció davant de malalties, lesions o accidents i manteniment i promoció de la salut, tant a nivell individual com comunitari.
- Reconèixer el propi paper en equips multiprofessionals, assumint el lideratge quan sigui apropiat, tant per al subministrament de cures de la salut, com en les intervencions per a la promoció de la salut.
- Obtindre i utilitzar dades epidemiològiques i valorar tendències i riscos per a la presa de decisions sobre salut.
- Conèixer les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Tenir coneixements bàsics del Sistema Nacional de Salut i de legislació sanitària.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.
- Saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives i d'investigació.
- Mantenir i utilitzar els registres amb informació del pacient per a la seva posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.
- Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i la cura de les malalties.
- Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.
- Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora.
- Garantir el coneixement adequat de la llengua anglesa, tant oral com escrita, tenint en compte les especificitats del registre mèdic per a poder comunicar-se eficaçment a la comunitat internacional científica i professional.

Continguts

1. 1. Bioètica
2. 1.2 La persona com a subjecte ètic : l'adquisició d'un sistema ètic propi i la consideració social dels valors
3. 1.1 Les bases de la bioètica : origen, concepte i principis
4. 1.3 El paper de l'ètica en les decisions de l'entorn sanitari. Les situacions de conflicte de valors i principis ètics. Metodologia de la presa de decisions
5. 1.4 Concepte de deontologia: els deures professionals i codis deontològics
6. 1.5 El marc legal: Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya, Llei General de Sanitat, Llei del Medicament, Llei Bàsica reguladora de l'autonomia del pacient, Llei d'investigació Biomèdica, Declaracions de la UNESCO
7. 1.6 Els principals drets en l'àmbit sanitari: drets dels pacients, dels professionals, objecció de consciència, les voluntats anticipades
8. 1.7 Els fonaments ètics en la presa de decisions en la gestió dels recursos sanitaris. Aspectes ètics de la relació dels professionals amb la indústria farmacèutica. El Codi Ètic de les institucions
9. 1.8 Instruments per al desenvolupament de la bioètica en les institucions sanitàries : el Comitè d'Ètica Assistencial, el Comitè d'Ètica i Investigació Clínica, els Comitès multidisciplinaris
10. 1.9 Aspectes ètics i legals del procés del consentiment informat i de la confidencialitat de les dades sanitàries
11. 1.10 Aspectes ètics de la relació i comunicació amb els pacients i familiars
12. 1.11 Aspectes ètics i legals en l'atenció sanitària de les malalties cròniques incurables i en el malalt terminal. Conceptes de mort digne i eutanàsia
13. 1.12 L'aferissament terapèutic, futilitat terapèutica i limitació de l'esforç terapèutic
14. 1.13 Aspectes ètics i legals relacionats amb la medicina reproductiva: salut reproductiva, avortament, diagnòstic prenatal i pre-implantacional
15. 1.14 Aspectes ètics relacionats amb la recerca biomèdica, farmacològica i en l'aplicació clínica de la biotecnologia
16. 1.15 Aspectes ètics i legals relacionats amb la presa de decisions clíniques en l'atenció a menors d'edat, en el rebuig terapèutic i en situacions de pèrdua d'autonomia o incompetència
17. 2. Medicina Legal i Forense
18. 2.1 Implicacions legals de la mort i els conceptes de persona jurídica, premoriència i conmoriència

19. 2.2 Els signes de l'evolució normal del cadàver, la putrefacció i la conservació cadavèrica

20. 2.3 El diagnòstic postmortem. Els signes negatius de vida, signes de mort i els fenòmens cadavèrics. Concepte legal d'aixecament de cadàver

21. 2.4 Fonaments bàsics de criminologia mèdica. Conceptes de criminologia i victimologia

22. 2.5 Els principals documents medicolegals

23. 2.6 Aspectes legals de l'acte mèdic i de la història clínica. Concepte de praxis mèdica

24. 2.7 La responsabilitat professional individual i compartida

25. 2.8 Aspectes legals del secret mèdic i el consentiment informat

26. 2.9 Les lesions corporals vitals i postmortem. Valoració del dany. Tipus de ferida segons arma. Lesions ginecològiques relacionades amb la violació i l'avortament

27. 2.10 Concepte legal de mort sobtada i les principals causes

28. 2.11 Marc legal del transplantament d'òrgans. Com procedir davant un donant potencial

29. 2.12 Bases de la genètica forense i les seves principals aplicacions

Activitats

Tipus d'activitat	Hores amb professor	Hores sense professor	Total
Aprenentatge basat en problemes (PBL)	18	95	113
Pràctiques en empreses / institucions	5	0	5
Prova d'avaluació	5	14	19
Seminaris	18	20	38
Total	46	129	175

Bibliografia

- Herring, Jonathan (2012). *Medical law and ethics* (4th. ed.). Oxford: Oxford University Press. [Catàleg](#)
- Gómez-Heras, José María G. (cop. 2002). *Dignidad de la vida y manipulación genética : bioética, ingeniería genética, ética feminista, deontología médica* . Madrid: Biblioteca Nueva. [Catàleg](#)
- Menikoff, Jerry (cop. 2001). *Law and bioethics : An introduction* . Washington, D.C.: Georgetown University Press. [Catàleg](#)

- Tomás y Garrido, Gloria María (cop. 2001). *Manual de bioética* . Barcelona: Ariel. [Catàleg](#)
- *Estándares éticos y científicos en la investigación* ([2000]). Barcelona: Fundació Víctor Grífols i Lucas. [Catàleg](#)
- Arras, John D. (cop. 2009). *Ethical issues in modern medicine : contemporary readings in bioethics* (7th ed.). Boston [etc.]: McGraw-Hill. [Catàleg](#)
- Gracia, Diego (2008). *Ética de la objeción de conciencia* . Madrid: Fundación de Ciencias de la Salud. [Catàleg](#)
- Callahan, Daniel, 1930- (2007). *Los Fines de la medicina* (2ª ed.). Barcelona: Fundació Víctor Grífols i Lucas. Recuperat 10-02-2013, a <http://www.fundaciogrifols.org/polymitalimages/public/fundacio/Publicacions/PDF/cuaderno11.pdf> [Catàleg](#)
- Gracia Guillén, Diego (2006). *Ética en cuidados paliativos*. Madrid: Fundación de Ciencias de la Salud :Ergon. Recuperat 10-02-2013, a http://www.fcs.es/docs/publicaciones/Guia_etica_cuidados_paliativos.pdf [Catàleg](#)
- Simón, Pablo (2005). *Ética de las organizaciones sanitarias : nuevos modelos de calidad* . Madrid: Triacastela. [Catàleg](#)
- Ruiz de la Cuesta, Antonio (2005). *Bioética y derechos humanos : implicaciones sociales y jurídicas* . Sevilla: Universidad de Sevilla. Secretariado de Publicaciones :Santander Central Hispano. [Catàleg](#)
- Asociación Médica Mundial (2009). *Manual de Ética Médica* (2a). . Recuperat , a http://www.wma.net/es/30publications/30ethicsmanual/pdf/ethics_manual_es.pdf
- Gispert Cruells, Jorge (2005). *Conceptos de bioética y responsabilidad médica* (3a ed.). México, D.F. [etc.]: El Manual Moderno. [Catàleg](#)
- Organización Médica Colegial (2012). *Manual de Ética y Deontología Médica* . . Recuperat , a https://www.cgcom.es/codigo_deontologico/index.html
- Organización Médica Colegial (2011). *Código de deontología médica - Guía de ética médica* . . Recuperat , a https://www.cgcom.es/sites/default/files/codigo_deontologia_medica.pdf
- Gisbert Calabuig, JA (2008). *MEDICINA LEGAL Y TOXICOLOGIA* . Ed. Masson. [Catàleg](#)
- Francisco Javier León (2011). *BIOÉTICA: LA PROMOCIÓN DE LA DIGNIDAD DE LA PERSONA EN EL ÁMBITO BIOMÉDICO*. Ed Palabra. [Catàleg](#)
- Diego Gracia, L. Feito i M. Sánchez (2011). *BIOÉTICA: EL ESTADO DE LA CUESTIÓN*. Ed Triacastela. [Catàleg](#)
- José Mª Gómez Heras (2012). *DEBATE EN BIOÉTICA: IDENTIDAD DEL PACIENTE Y PRAXIS MÉDICA*. Ed. Biblioteca Nueva. [Catàleg](#)
- Elio Sgreccia (2009). *MANUAL DE BIOETICA I: FUNDAMENTOS Y ETICA BIOMEDICA*. Ed. Biblioteca de autores cristianos. [Catàleg](#)
- Gómez-Heras, José María G. (cop. 2005). *Bioética : perspectivas emergentes y nuevos problemas* . Madrid: Tecnos. [Catàleg](#)
- Delgado Bueno, Santiago (2011-2012). *Tratado de medicina legal y ciencias forenses* . Barcelona: Bosch. [Catàleg](#)
- Somoza Castro, Olegario (2004). *La Muerte violenta : inspección ocular y cuerpo del delito : las decisivas primeras 24 horas* . Madrid: La Ley. [Catàleg](#)
- Rivas Vallejo, Mª Pilar (2009). *Derecho y medicina : cuestiones jurídicas para profesionales de la salud* . Cizur Menor: Aranzadi. [Catàleg](#)
- Anadón Baselga, María José (cop. 2010). *Manual de criminalística y ciencias forenses : técnicas forenses aplicadas a la investigación criminal* . Madrid: Tébar. [Catàleg](#)

Avaluació i qualificació

Activitats d'avaluació

Descripció de l'activitat	Avaluació de l'activitat	%
3 Casos ABP	Mitjançant rubrica d'avaluació al finalitzar el 3er ABP	40
Seminaris, tallers	L'assistència als tallers és obligatòria i en els seminaris es requereix en un mínim de 2/3	15
EXAMEN ABP	Aquesta avaluació consistirà en dues situacions clíniques de qüestions bioètiques. L'alumne haurà d'identificar el problema o problemes, argumentar la seva decisió, explicar el raonament o proves que vulgui sol·licitar i proposar una solució o diagnòstic	25
EXAMEN TEST	Haurà de contestar un examen tipus test de 40 preguntes, amb 4 opcions de resposta, relacionades amb la matèria estudiada (Medicina Legal i Forense, Bioètica). En aquest examen test les respostes incorrectes suposaran la resta de 0.2 punts del resultat final del test. Per a aprovar l'examen test cal un 5	20

Qualificació

- Treball en les sessions d'ABP i participació en les mateixes (40%)
- Examen tipus ABP (25%)
- Examen test (20%). 40 preguntes tipus test amb 4 opcions de resposta, en aquest examen test les respostes incorrectes suposaran la resta de 0.2 punts del resultat final del test.
- Per aprovar el mòdul cal tenir superades (Apte=5) per separat les sessions ABP, l'examen ABP i l'examen test
- Es considera recuperable l'examen ABP i l'examen Test
- Serà obligatòria l'assistència a un mínim de 2/3 dels seminaris, i l'assistència als tallers de role playing és obligatòria) (15%)
- La nota màxima que es pot obtenir de les avaluacions de les activitats suspeses serà d'un 5 si l'alumne es considera apte, independentment de la nota que obtingui d'aquesta avaluació.

Criteris específics de la nota «No Presentat» :

Es considera no presentat aquell alumne que no realitzi alguna de les activitats d'avaluació següents: tutories ABP, examen ABP. En el cas de les tutories ABP es considerarà com a no realitzada en cas de no assistència a > 25% de les tutories.

Observacions

Les pràctiques de Medicina Legal i Forense es consideren voluntàries. Es realitzaran a l'Institut de Medicina Legal de Girona, situat a l'edifici del Jutjats (Av Ramon Folch, 4 17001 Girona). Per a les pràctiques de Medicina Legal i Forense, els estudiants han de portar bata i guants (no cal que siguin estèrils) i han de portar identificació